

ANALYTICAL REVIEW OF THE RESULTS OF MONITORING EPIDEMIOLOGICAL STUDIES AND INFECTIOUS DISEASE IN THE KIROVOHRAD REGION

Operchuk N.I.

АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД РЕЗУЛЬТАТІВ МОНІТОРИНГОВИХ ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ІНФЕКЦІЙНОЇ ЗАХВОРЮВАНОСТІ У КІРОВОГРАДСЬКІЙ ОБЛАСТІ

ОПЕРЧУК Н.І.
Донецький національний медичний університет, Кропивницький, Україна

Розуміння процесів формування стану здоров'я населення регіону, знання основних проблем здоров'я у громаді дає важливі інструменти для визначення потреб в окремих видах та формах реабілітаційних послуг. Показники здоров'я населення є основними інструментами оцінки ефективності функціонування соціальних сфер у державі: охорони здоров'я, соціального захисту населення тощо. Розуміння формування показників здоров'я населення дозволяє розробляти критерії оцінки якості та ефективності функціонування системи реабілітації на рівні окремої групи населення, так і на рівні громади або регіону [1, 2, 5].

На сучасному етапі суттєво зростає важливість збереження громадського здоров'я шляхом сприяння санітарно-просвітницькій роботі, підвищення рівня санітарно-епідеміологічного нагляду, проведення профілактичних, санітарно-гігієнічних заходів тощо [4].

Незаперечні наукові дані свідчать про те, що спосіб життя та наявність невеликої кількості факторів ризику та причинонаслідкових умов їхньої дії є загальними для розвитку основних неінфекційних захворювань. Ця спільність означає, що комплексні заходи проти факторів ризику, здійснені у медико-соціальному аспекті, можуть призвести до зниження захворюваності [3, 6].

АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД РЕЗУЛЬТАТІВ МОНІТОРИНГОВИХ ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ІНФЕКЦІЙНОЇ ЗАХВОРЮВАНОСТІ У КІРОВОГРАДСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Оперчук Н.І.

Донецький національний медичний університет, Кропивницький, Україна

Мета дослідження: розробка підходів до вдосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення моніторингових епідеміологічних досліджень та інфекційної захворюваності у діяльності установ сфери громадського здоров'я.

Матеріали та методи. Дослідження проводились на основі ретроспективного розгляду довгострокових моніторингових епідеміологічних спостережень за інфекційною захворюваністю та показниками мікробіологічного і хімічного забруднення факторів довкілля, виконаних державною установою «Кіровоградський обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України». При цьому було використано такі методи: діалектичний – для визначення сутності інформаційно-

аналітичного забезпечення діяльності установ сфери громадського здоров'я; функціональний, порівняльний аналіз – для проведення аналізу діяльності державної установи «Кіровоградський обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України»; модельний, комплексний підходи – для розробки моделі інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності установ сфери громадського здоров'я та заходів з її впровадження на практиці; методи статистичного аналізу – для визначення особливостей досліджень об'єктів навколишнього середовища та динаміки інфекційної захворюваності населення.

Результати дослідження. За даними моніторингових спостережень об'єктів довкілля у лікувально-профілактичних закладах, дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах, закладах соціального забезпечення Кіровоградської області за 2020 рік, за даними 4196 досліджень було встановлено, що майже 15% з них не відповідають вимогам нормативних документів. При цьому мікробіологічні дослідження склалися з 1207

© **Оперчук Н.І.** СТАТТЯ, 2022.

Обґрунтування ефективних заходів щодо попередження та скорочення впливу на здоров'я населення чинників ризику розвитку інфекційних захворювань вимагає вивчення сучасних особливостей та закономірностей їх поширеності серед різних груп населення (віково-статевих, соціально-професійних тощо) шляхом проведення епідеміологічних досліджень для оцінки динаміки зрушень і корегування стратегічних орієнтирів та програмних заходів.

Мета дослідження: розробка підходів до вдосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення моніторингових епідеміологічних досліджень та інфекційної захворюваності у діяльності установ сфери громадського здоров'я.

Методи дослідження. Дослідження виконувались на основі використання таких методів: діалектичний – для визначення сутності інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності ус-

ФАКТОРИ ДОВКІЛЛЯ І ЗДОРОВ'Я

танов сфери громадського здоров'я; функціональний, порівняльний аналіз – для проведення аналізу діяльності державної установи; модельний, комплексний підходи – для розробки моделі інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності установ сфери громадського здоров'я та заходів з її впровадження на практиці; методи статистичного аналізу – для визначення особливостей досліджень об'єктів навколишнього середовища та динаміки інфекційної захворюваності населення.

Теоретичне і практичне значення роботи полягає в узагальненні теоретичних, методичних і практичних по-

ложень у питаннях інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності установ сфери громадського здоров'я.

Під час підготовки роботи були використані літературні джерела, в яких висвітлено науково-методичні та практичні підходи до інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності установ сфери громадського здоров'я, а також представлено законодавчі, технічні та інформаційно-організаційні положення. Значна увага під час підготовки роботи приділялась дослідженню існуючих автоматизованих інструментів (систем, програм), пов'язаних з інформаційно-аналітичним забезпеченням діяльності сфери громадського здоров'я. Також використовувалися джерела з інтернет-мережі, інформація різноманітних сайтів, у тому числі Міністерства охорони здоров'я, державної установи «Кіровоградський обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України» [7-9].

Результати та їх обговорення. Одним з головних завдань обласного центру контролю та профілактики хвороб є здійснення моніторингових досліджень об'єктів навколишнього середовища у лікувально-профілактичних закладах, дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах, закладах соціального забезпечення. На прикладі Кіровоградської області відповідно до щорічних планів за дорученням Міністерства охорони здоров'я України від

проб та вимірювань, з яких невідповідними були 117 проб (9,7%), санітарно-хімічні дослідження становили 2989 проб, з яких 146 проб були невідповідними (4,9%) з перевищенням допустимих норм. Найбільшу кількість проб, що не відповідають нормативним документам і являють небезпеку для здоров'я людини, було виявлено у воді питній нецентралізованого водопостачання – 77 проб. Аналіз інфекційної захворюваності населення у Кіровоградській області охоплював 2018-2020 роки, динамічний розгляд якого засвідчив, що за критерієм загальної захворюваності число випадків інфекційних хвороб з часом зростає, тоді як дитяча інфекційна захворюваність має тенденцію до зменшення. Виявлено низку недоліків обліку та обробки даних.

Висновки. Показано доцільність удосконалення методичного, програмно-технологічного забезпечення інформаційно-аналітичного напрямку функціонування державної установи «Кіровоградський обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України». Це дозволить підвищити оперативність та якість реалізації моніторингових досліджень, а також обробку й аналіз отриманих даних щодо стану довкілля та громадського здоров'я і прийняття вчасних управлінських рішень щодо його збереження.

Ключові слова: санітарно-епідеміологічні дослідження, аналіз моніторингових даних, інфекційна захворюваність.

08.02.2017 № 34 фахівцями Кіровоградського обласного центру контролю та профілактики хвороб було виконано та проаналізовано такі дані.

За 2018-2020 роки планом було передбачено виконати дослідження 9167 проб та вимірювань факторів біологічної, фізичної та хімічної природи, що впливають на здоров'я людини. План моніторингових досліджень виконано на 100%. За результатами досліджень 7,0% проб та вимірювань не відповідали вимогам нормативних документів: з них мікробіологічних досліджень 3506, з яких 7% не відповідали нормативним документам, та 5661 проб на санітарно-хімічні показники, з яких 7,1% не відповідали нормативним документам [2].

У таблиці 1 більш детально наведено дані щодо результатів моніторингових досліджень об'єктів довкілля Кіровоградської області у 2018-2020 роках.

Інформація про результати лабораторних досліджень та вимірювань, що не відповідали вимогам нормативних документів, надсилалась на адресу керівників закладів, начальників відділів та управлінь освіти, міським, селищним та сільським головам, а також територіальним управлінням Держпродспоживслужби для відповідного реагування. В інформаціях також надавались рекомендації щодо проведення комплексу заходів, спрямованих на усунення виявлених недоліків.

За результатами досліджень об'єктів середовища життєдіяльності людини та довкілля не відповідали вимогам нормативних документів проби води питної із централізованих та нецентралізованих джерел, проби води поверхневих водойм та ґрунту у місцях масового відпочинку населення біля водойм, проби ґрунту з дитячих майданчиків на території житлової забудови,

харчових продуктів, рівні шуму та вміст хімічних речовин в атмосферному повітрі на території житлової забудови.

За 2020 рік було здійснено 4196 досліджень, з них не відповідають вимогам нормативних документів 14,6% проб. Мікробіологічні дослідження склали 1207 проб та вимірювань (з них невідповідних 117 проб, тобто 9,7%), санітарно-хімічні дослідження становили 2989 проб (з них 146 проб невідповідних, тобто 4,9%).

Найбільшу кількість спостережень було зроблено за атмосферним повітрям – 1168 проб (з них 4 невідповідні). Найбільшу кількість проб, що не відповідають нормативним документам, було виявлено у воді питній нецентралізованій – 77 досліджень (загалом проб за цим показником – 126 одиниць).

Такі результати моніторингових досліджень об'єктів довкілля Кіровоградської області свідчать про не-

Таблиця 1

Результати моніторингових досліджень об'єктів навколишнього середовища Кіровоградської області

Вид дослідження	2018 рік		2019 рік		2020 рік	
	Мікробіологічні дослід./ невідповідні	Сан.-хім. дослід./ невідповідні	Мікробіологічні дослід./ невідповідні	Сан.-хім. дослід./ невідповідні	Мікробіологічні дослід./ невідповідні	Сан.-хім. дослід./ невідповідні
Продукти та продовольча сировина	22/0	37/0	639/47	288/7	237/19	63/5
Вода питна централізована	17/0	4/0	701/26	287/59	457/16	273/34
Вода питна нецентралізована	14/3	2/0	373/61	164/114	211/72	126/77
Вода водойм	5/0	2/0	127/23	109/34	79/8	56/11
Ґрунт	5/0	0/0	128/15	158/4	75/2	55/1
Повітря закритих приміщень	3/0	0/0	265/0	43/4	148/0	96/1
Повітря робочої зони	-	-	-	49/2	-	613/0
Атмосферне повітря	-	-	-	1010/2	-	1168/4
ЕМП	-	-	-	161/5	-	332/0
Шум	-	120/4	-	231/13	-	207/13
Загалом досліджень	66/3	172/12	2233/125	2500/244	1207/117	2989/146
% невідповідних проб	4,5	7	5,6	9,8	9,7	4,9

Примітка до таблиць 1-3: джерело – складено автором.

ANALYTICAL REVIEW OF THE RESULTS OF MONITORING EPIDEMIOLOGICAL STUDIES AND INFECTIOUS DISEASE IN THE KIROVOHRAD REGION

Operchuk N.I.

Donetsk National Medical University, Kropyvnytskyi, Ukraine

Objective: The aim of the work is to develop approaches to improving the information and analytical support for monitoring epidemiological studies and infectious diseases in the activities of public health institutions.

Materials and methods: The studies were carried out on the basis of a retrospective review of long-term monitoring of epidemiological observations of infectious morbidity and indicators of microbiological and chemical pollution of environmental factors, performed by the state institution «Kirovohrad Regional Center for Disease Control and Prevention of the Ministry of Health of Ukraine». In this case, the following methods were used: dialectical – to determine the essence of information and analytical support for the activities of public health institutions; functional, comparative analysis – to analyze the activities of the state institution «Kirovohrad Regional Center for Disease Control and Prevention of the Ministry of Health of Ukraine»; model, integrated approaches – to develop a model of information and analytical support for the activities of public health institutions and measures for its implementation in practice; methods of statistical analysis – to determine the characteristics of the study of environmental objects and the dynamics of infectious diseases in the population.

Results. According to monitoring observations of environmental objects in medical institutions, preschool and general educational institutions, social security institutions

of the Kirovohrad region for 2020, which included data from 4196 studies, it was found that almost 15% of them do not meet the requirements of regulatory documents. At the same time, microbiological studies included 1207 samples and measurements, of which 117 samples (9.7%) were inappropriate, sanitary-chemical studies amounted to 2989 samples, of which 146 samples were inappropriate (4.9%) exceeding the permissible standards. The largest number of samples that do not comply with regulatory documents and pose a threat to human health were found in non-centralized water supply 77 samples.

The analysis of the infectious morbidity of the population in the Kirovohrad region covered the period of 2018-2020, the dynamic review of which showed that, according to the criterion of general morbidity, the number of cases of infectious diseases is growing over time, while the incidence of infectious diseases in children tends to decrease. A number of shortcomings in accounting and data processing have been identified.

Conclusions: The expediency of improving the methodological, software and technological support of the information and analytical direction of the functioning of the state institution «Kirovohrad Regional Center for Disease Control and Prevention of the Ministry of Health of Ukraine» is shown. This will improve the efficiency and quality of the implementation of monitoring studies, as well as the processing and analysis of the obtained data on the state of the environment and public health and the adoption of timely management decisions on its conservation.

Keywords: sanitary-epidemiological studies, analysis of monitoring data, infectious morbidity.

обхідність реалізації заходів з покращання їхнього стану.

Також державною установою «Кіровоградський обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України» здійснювався аналіз інфекційної захворюваності у Кіровоградській області. Більш детально результати досліджень за 2018-2019 роки наведено у таблиці 2.

Так, 2019 року було виявлено населення з інфекційною захворюваністю 133140 осіб, а у 2018 році –

167242 осіб, тобто у 2019 році захворіло на 34102 осіб менше. Дітей до 17 років з інфекційною захворюваністю було виявлено у 2019 році 90294 осіб, а 2018 – 121172. Тобто у 2019 році з інфекційними захворюваннями було зафіксовано на 30878 дітей до 17 років менше. Таким чином, щодо населення загалом та дітей до 17 років у 2019 році кількість інфекційних захворювань у Кіровоградській області зменшилась порівняно з 2018 роком [3].

Проте на 100 тисяч насе-

лення інфекційна захворюваність спостерігалась у 14177 осіб у 2019 році та 17475 – у 2018. Щодо інфекційної захворюваності дітей до 17 років результати аналізу показали, що у 2018 році на 100 тисяч осіб захворюваність виявлено у 72558 осіб, а у 2019 році – 54046 осіб. Так, дійсно показник захворюваності зменшився у 2019 році порівняно з 2018 роком, але залишився достатньо високим. Така ситуація потребує розробки та впровадження необхідних заходів для покращання

громадського здоров'я населення, передусім дітей Кіровоградської області.

До інфекційних захворювань населення у Кірово-

градській області, що мали високі показники захворюваності у 2018-2019 роках, належать гастроентероколіти, кір, вірусний гепатит,

хронічний вірусний гепатит, ГІВДШ, туберкульоз, педикульоз.

Динаміку інфекційної захворюваності населення у

Таблиця 2

Динаміка інфекційної захворюваності населення у Кіровоградській області за 2018-2019 роки

Найменування захворювань	Загалом населення				ріст/ зниж.	Діти до 17 років				ріст/ зниж.
	2018		2019			2018		2019		
	абс. число	інт. пок. на 100 тис. нас.	абс. число	інт. пок. на 100 тис. нас.		абс. число	інт. пок. на 100 тис. нас.	абс. число	інт. пок. на 100 тис. нас.	
Ін. сальмонельози	138	14,42	130	13,84	-4,0	42	25,1	31	18,56	-28,0
Дизентерія	2	0,21	1	0,11	-1 вип	-	-	1	0,60	1 вип
Гастроентероколіти	1583	165,41	1143	121,71	-26,4	911	545,5	635	380,08	-3,20
у т.ч. ГЕК – А08	891	93,10	592	63,04	-32,3	524	313,8	342	204,71	-36,3
ротавірусний ентерит	264	27,59	115	12,25	-55,6	255	152,7	110	65,84	-57,9
% розшифровки	-	56,2	-	51,7	-	-	65,2	-	53,8	-
Разом ГКЗ	1585	165,62	1144	121,81	-26,5	911	545,5	636	380,68	-32,0
Ін. протозойні кишкові хвороби	99	10,43	67	7,13	-31,6	51	30,5	33	19,75	-36,9
у т.ч. лямбліоз	98	10,24	67	7,13	-30,3	51	30,5	33	19,75	-36,9
криптоспоридіоз	1	0,10	-	-	-1 вип	-	-	-	-	-
Дифтерія	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Носії токсії токсичних штамів дифтерії	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Носії атоксичних штамів дифтерії	-	-	1	0,11	1 вип	-	-	-	-	-
Кашлюк	23	2,40	13	1,38	-42,4	23	13,8	13	7,78	-44,9
Менінг.інфекція	2	0,21	2	0,21	на рівні	2	1,2	2	1,23	на рівні
Правець	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Кір	434	45,35	466	49,62	9,4	209	125,1	167	99,96	-22,0
Краснуха	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Вірусний гепатит	373	38,98	347	36,95	-5,2	17	10,2	37	22,15	2,1р
у т.ч. гепатит А	12	1,25	52	5,54	4,3р	3	1,8	18	10,77	у 6 р
у т.ч. гепатит В	20	2,09	16	1,70	-18,5	2	1,23	2	1,20	на рівні
у т.ч. гепатит С	2	0,21	7	0,75	у 3,5 р	-	-	2	1,20	2 вип
Хронічний вірусний гепатит	335	35,01	272	28,96	-17,3	12	7,2	15	8,98	22,0
у т.ч. гепатит В	71	7,42	51	5,43	-26,8	3	1,8	5	2,99	2 вип
у т.ч. гепатит С	261	27,27	220	23,43	-14,1	9	5,4	10	5,99	1 вип
Епідпаротит	15	1,57	3	0,32	-12 вип	14	8,4	2	1,20	-12 вип
Лептоспіроз	12	1,25	6	0,64	-2 р	2	1,2	-	-	-2 вип
ГІВДШ	162688	16999,79	129106	13747,35	-19,1	119293	71432,9	88850	53181,94	-27,3
Грип	88	9,20	222	23,64	2,5р	5	3,0	24	14,37	-у 4,6 р
Туберкульоз	598	62,49	588	62,61	0,2	13	7,8	18	10,77	35,1
Сифіліс	117	12,23	123	13,10	7,1	2	1,2	-	-	-2 вип
Гонорея	202	21,11	175	18,63	-11,7	1	0,6	-	-	-1 вип
Хвороба Лайма	76	7,94	76	8,09	на рівні	17	10,2	8	4,79	-54,1
Короста	176	18,39	156	16,61	-9,7	81	48,5	60	35,91	-27,7
Педикульоз	569	59,46	479	51,00	-14,2	458	274,3	381	228,05	-18,8
Інфекційний мононуклеоз	43	4,49	34	3,62	-19,4	30	18,0	32	19,15	2 вип
Вірусний менінгіт	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Малярія	4	0,42	1	0,11	-3 вип	1	0,6	-	-	-1 вип
Загалом	167242	17475,70	133140	14176,89	-18,9	121172	72558,1	90294	54046,26	-27,3
Загалом без носіїв, ГРВІ, грипу	4466	466,67	3811	405,80	-13,0	1874	1122,2	1420	849,95	-26,1

Кіровоградській області за 2019-2020 роки наведено у таблиці 3.

Так, загалом 2020 року було виявлено з інфекційною захворюваністю 139334

осіб, а 2019 р. – 133140, тобто 2020 року захворіло на 6194 осіб більше порівняно з 2019 роком. Дітей до 17 років з інфекційною захворюваністю було ви-

явлено у 2019 році 90294, у 2020 – 70069. Тобто у 2020 році з інфекційними захворюваннями було зафіксовано на 20225 випадків менш порівняно з показни-

Таблиця 3

Аналіз інфекційної захворюваності населення Кіровоградської області за 2019-2020 роки

Найменування захворювань	Загалом населення				ріст/ зниж.	Діти до 17 років				ріст/ зниж.
	2019		2020			2019		2020		
	абс. число	інт. пок. на 100 тис. нас.	абс. число	інт. пок. на 100 тис. нас.		абс. число	інт. пок. на 100 тис. нас.	абс. число	інт. пок. на 100 тис. нас.	
Ін. сальмонельози	130	13,84	53	5,64	-59,0	31	18,56	20	12,27	-36,3
Дизентерія	1	0,11	3	0,32	2 вип	1	0,60	1	0,61	На рівні
Гастроентероколіти	1143	121,71	385	41,00	-66,1	635	380,08	222	136,20	-65,5
У т.ч. ГЕК - А08	592	63,04	212	22,57	-64,0	342	204,71	134	82,21	-61,3
ротавірусний ентерит	115	12,25	24	2,56	-79,0	110	65,84	24	14,72	-78,4
% розшифровки	-	51,7	-	55,0	-	-	53,8	-	60,30	-
Разом ГКЗ	1144	121,81	388	41,31	-65,9	636	380,68	223	136,81	-65,4
Ін. протозойні кишкові хвороби	67	7,13	16	1,70	-76,0	33	19,75	4	2,45	-29 вип
в т.ч. лямбліоз	67	7,13	16	1,70	-76,0	33	19,75	4	2,45	-29 вип
криптоспоридіоз	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Дифтерія	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Носії токсії токсичних штамів дифтерії	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Носії атоксичних штамів дифтерії	1	0,11	-	-	-1 вип	-	-	-	-	-
Кашлюк	13	1,38	9	0,96	-4 вип	13	7,78	9	5,52	-4 вип
Менінг. інфекція	2	0,21	-	-	-2 вип	2	1,23	-	-	-2 вип
Правець	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Кір	466	49,62	-	-	-466 вип	167	99,96	-	-	-167 вип
Краснуха	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Вірусний гепатит	347	36,95	189	20,12	-45,2	37	22,15	11	6,75	-70,6
в т.ч. гепатит А	52	5,54	15	1,60	-71,0	18	10,77	4	2,45	-14 вип
в т.ч. гепатит В	16	1,70	8	0,85	-49,7	2	1,20	-	-	-2 вип
в т.ч. гепатит С	7	0,75	3	0,32	-4 вип	2	1,20	-	-	-2 вип
Хронічний вірусний гепатит	272	28,96	161	17,14	-40,4	15	8,98	7	4,29	-8 вип
в т.ч. гепатит В	51	5,43	36	3,83	-29,0	5	2,99	3	1,84	-2 вип
в т.ч. гепатит С	220	23,43	121	12,88	-44,7	10	5,99	3	1,84	-7 вип
Епідпаротит	3	0,32	1	0,11	-2 вип	2	1,20	1	0,61	-1 вип
Лептоспіроз	6	0,64	5	0,53	-1 вип	-	-	1	0,61	1 вип
ГВДШ	129106	13747,35	137656	14657,76	7,3	88850	53181,94	69522	42651,53	-22,7
Грип	222	23,64	97	10,33	-56,0	24	14,37	55	33,74	2,2 р
Туберкульоз	588	62,61	390	41,53	-33,3	18	10,77	15	9,20	-3 вип
Сифіліс	123	13,10	81	8,62	-33,7	-	-	-	-	-
Гонорея	175	18,63	85	9,05	-51,1	-	-	-	-	-
Хвороба Лайма	76	8,09	45	4,79	-40,4	8	4,79	7	4,29	-1 вип
Короста	156	16,61	78	8,31	-49,7	60	35,91	29	17,79	-52,3
Педикульоз	479	51,00	227	24,17	-52,3	381	228,05	160	98,16	-58,5
Інфекційний мононуклеоз	34	3,62	13	1,38	-61,5	32	19,15	12	7,36	-63,0
Вірусний менінгіт	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Малярія	1	0,11	1	0,1	На рівні	-	-	-	-	-
Разом	133140	14176,89	139334	14836,43	5,3	90294	54046,26	70069	42987,12	-23,4
Разом без носіїв, ГРВІ, грипу	3811	405,80	1581	168,35	-58,3	1420	849,95	492	301,84	-65,8

ком 2019 року, що є суттєвим досягненням у збереженні здоров'я дітей Кіровоградської області. Таким чином, кількість інфекційних захворювань населення загалом зросла, а кількість захворювань дітей віком до 17 років зменшилась порівняно з 2019 роком. Особливої уваги потребує стан здоров'я дорослого населення Кіровоградської області [5].

У розрахунку на 100 тисяч населення інфекційна захворюваність налічувалась у 14177 осіб у 2019 році та 14836 осіб у 2020. Щодо інфекційної захворюваності дітей до 17 років результати аналізу показали, що у 2019

році захворюваність виявлено у 54046 осіб, а у 2020 році – у 42987.

Аналіз показав, що у населення області загалом показник захворюваності збільшився у 2020 році, порівняно з 2019 роком, а у дітей віком до 17 років захворюваність зменшилася. Така ситуація потребує розробки та впровадження необхідних заходів для збереження та покращання громадського здоров'я населення Кіровоградської області.

Причому особливу увагу варто приділити боротьбі з зазначеними вище захворюваннями, які, за статистичними даними, найчастіше зустрічаються серед ін-

фекційних захворювань у населення Кіровоградської області (більш детально дані за деякими видами захворювань у розрізі населених пунктів Кіровоградської області наведено у таблиці 4).

Таким чином, за результатами аналізу вимірювань факторів біологічної, фізичної та хімічної природи, які впливають на здоров'я людей у Кіровоградській області, було виявлено об'єкти середовища життєдіяльності людини та навколишнього природного середовища, які не відповідали вимогам нормативних документів, а саме: проби води питної із централізованих та нецентралізованих джерел,

Таблиця 4

Показники інфекційної і паразитарної захворюваності у Кіровоградській області за 2019-2020 роки (вірусні гепатити, туберкульоз)

	Вірусні гепатити					Туберкульоз				
	2019		2020		ріст/ зниж.	2019		2020		ріст/ зниж.
	абс. число	інт. пок. на 100 тис. нас.	абс. число	інт. пок. на 100 тис. нас.		абс. число	інт. пок. на 100 тис. нас.	абс. число	інт. пок. на 100 тис. нас.	
Кропивницький	159	68,45	88	37,89	-44,7	122	52,52	88	37,89	-27,9
Олександрія	38	43,12	37	41,98	-1 вип	36	40,85	27	30,63	-25,0
Знам'янка	5	18,22	5	18,22	рівн	19	69,23			-19 вип
Світловодськ	18	34,39	2	3,82	-16 вип	20	38,21			-20 вип
Благовіщенський						16	72,61	9	40,84	-43,8
Бобринецький	12	47,85	4	15,95	-8 вип	21	83,73	11	43,86	-47,6
Вільшанський			2		2 вип	5	41,11	4	32,89	-1 вип
Гайворонський	2	5,45	1	2,73	-1 вип	21	57,25	13	35,44	-38,1
Голованівський	3	10,08	2	6,72	-1 вип	21	70,57	6	20,16	-71,4
Добровеличківський	13	39,52	5	15,20	-61,5	15	45,60	15	45,60	на рівні
Долинський	4	12,20	3	9,15	-1 вип	18	54,89	14	42,69	-22,2
Знам'янський	8	35,96	1	4,50	-7 вип	12	53,94	23	103,39	91,7
Кропивницький	29	79,51	16	43,87	-44,8	41	112,41	31	84,99	-24,4
Компаніївський	4	27,04	1	6,76	-3 вип	11	74,36	2	13,52	-81,8
Маловисківський	1	2,41			-1 вип	33	79,48	16	38,53	-51,5
Новгородківський	6	39,76			-6 вип	12	79,52	7	46,39	-41,7
Новоархангельський	7	29,53			-7 вип	17	71,72	11	46,41	-35,3
Новомиргородський	2	7,17			-2 вип	15	53,79	10	35,86	-33,3
Новоукраїнський	2	4,96	3	7,44	1 вип	32	79,31	28	69,40	-12,5
Олександрівський	8	30,52	2	7,63	-6 вип	17	64,85	12	45,78	-29,4
Олександрійський	6	17,54	3	8,77	-50,0	29	84,79	19	55,55	-34,5
Онуфріївський	1	5,73			-1 вип	16	91,70	10	57,31	-37,5
Петрівський			1		1 вип	26	111,58	19	81,54	-26,9
Світловодський	2	17,02	1	8,51	-1 вип	6	51,06	8	68,07	33,3
Устинівський	17	135,40	12	95,58	-29,4	7	55,75	7	55,75	на рівні
Загалом	347	36,95	189	20,12	-45,5	588	62,61	390	41,53	-33,3

проби води поверхневих водойм та ґрунту у місцях масового відпочинку населення біля водойм, проби ґрунту з дитячих майданчиків на території житлової забудови, харчових продуктів, рівні шуму та вміст хімічних речовин в атмосферному повітрі на території житлової забудови. Перелічені об'єкти потребують проведення комплексу заходів направлених на усунення виявлених недоліків.

Результати аналізу інфекційної захворюваності населення Кіровоградської області за 2019-2020 роки показали, що рівень захворюваності населення загалом останнього року зріс порівняно з попереднім періодом, а показники інфекційної захворюваності дітей зменшилися. До інфекційних захворювань населення у Кіровоградській області, що мали високі показники захворюваності у досліджуваний період, належать гастроентероколіти, кір, вірусний гепатит, хронічний вірусний гепатит, ГВДШ, туберкульоз, педикульоз. Тобто потребують розробки та реалізації заходи щодо збереження та покращання громадського здоров'я як дорослого населення, так і дітей Кіровоградської області.

Крім того, потребують удосконалення та оновленого програмно-технологічного і технічного оснащення інформаційно-аналітичні напрями функціонування державної установи «Кіровоградський обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України». Це дозволить підвищити оперативність та якість реалізації моніторингових досліджень, а також обробки й аналізу отриманих даних щодо стану навколишнього середовища та громадського здоров'я.

Висновки

Узагальнюючи проведені дослідження, можна ска-

зати, що санітарно-епідеміологічний нагляд є сталою системою, і саме епідеміологічний моніторинг стану здоров'я у взаємозв'язку з аналізом середовища існування людини зможе забезпечити єднання двох підсистем єдиної системи охорони здоров'я: санітарно-епідеміологічної та лікувальної, які дотепер функціонують як автономні системи. Цьому поєднанню неоціненну послугу може надати досвід обох служб у боротьбі з інфекціями, а відпрацьовані системи епідеміологічного нагляду можуть бути використані як моделі для публічного управління здоров'ям населення.

Під час дослідження визначено основні напрями діяльності державної установи «Кіровоградський обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України». Проаналізовано процес проведення бактеріологічних досліджень; епідеміологічного нагляду з метою спостереження за циркуляцією вірусів у зовнішньому середовищі, діагностики вірусних інфекцій і розшифровки спалахів неясної етіології; організації досліджень біологічних факторів; епідеміологічного нагляду (спостереження) та профілактики інфекційних захворювань; епідеміологічного нагляду (спостереження) та профілактики неінфекційних захворювань. Проаналізовано стан ресурсного забезпечення державної установи «Кіровоградський обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України». Перелічено проблеми функціонування закладу, які стосуються удосконалення сфери інформаційно-аналітичного забезпечення роботи установи.

Результати моніторингових досліджень об'єктів навколишнього середовища

засвідчують необхідність розробки та впровадження заходів з їх покращання.

Аналіз інфекційної захворюваності населення у Кіровоградській області за 2018-2020 роки вказує, що рівень захворюваності серед населення зріс, хоча при цьому показники інфекційної захворюваності серед дітей зменшилися. До інфекційних захворювань населення у Кіровоградській області, що мали високі показники захворюваності у досліджуваний період, належать гастроентероколіти, кір, вірусний гепатит, хронічний вірусний гепатит, ГВДШ, туберкульоз, педикульоз. Потребують розробки та реалізації заходи щодо збереження та покращання громадського здоров'я дорослого населення і дітей Кіровоградської області.

Встановлено, що потребують удосконалення та оновлене методичне, організаційне, програмно-технологічне і технічне оснащення інформаційно-аналітичного напрямку функціонування державної установи «Кіровоградський обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України». Це дозволить підвищити оперативність та якість реалізації моніторингових досліджень, а також обробки й аналізу отриманих даних щодо стану навколишнього середовища та громадського здоров'я і прийняття вчасних управлінських рішень щодо його збереження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Автоматизована система моніторингу за якістю атмосферного повітря міста. URL: https://kr.gov.ua/ua/news/pg/240720113300946_n/.
2. Аналіз інфекційної захворюваності населення в Кіровоградській області за 2018-2019 роки. URL: <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan/inshi-infek>

ciyni-zakhvoryuvannya/infekciyna-zakhvoryuvanist-naselennya-ukraini

3. Аналіз інфекційної захворюваності населення у Кіровоградській області за 2019-2020 роки. URL: <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan/inshi-infekciyni-zakhvoryuvannya/infekciyna-zakhvoryuvanist-naselennya-ukraini>

4. Варенко В.М. Інформаційно-аналітична діяльність: навчальний посібник. Київ: Університет «Україна», 2014. 417 с.

5. Вировий С.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування. *Ефективність державного управління: зб. наук. пр. Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при президенті України*. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2014. № 39. С. 201-206.

6. Ганцюк Т.Д. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів публічної влади в Україні: джерелознавчий аналіз дискурсного поля. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2018. № 8. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1>.

7. Екологічний моніторинг довкілля. URL: <https://mepr.gov.ua/content/ekologichniy-monitoring-dovkillya.html>.

8. Саричев Ю.О. Аналіз підходів щодо визначення сучасної ролі та місця інформаційного забезпечення у системі державного управління. *Вісн. НАДУ*. 2016. № 3 (82). С. 138-143.

9. Саричев Ю.О. Інформаційно-аналітичне забезпечення як вид інформаційного забезпечення у системі державного управління. *Вісник НАДУ при президенті України*. 2017. № 3. С. 120-126. URL: <http://visnyk.academy.gov.ua/pages/dop/72/files/d59ffb4a-0cee-479e-b085-b6037efd22d1.pdf>.

REFERENCES

1. Avtomatyzovana sistema monitoringu za yakistiu atmosferного повітря міста. [Automated System for Monitoring the Quality of Atmospheric Air in the City]. URL: https://kr.gov.ua/ua/news/pog/240720113300946_n/ (in Ukrainian).

2. Analiz infektsiinoi zakhvoriuvanosti naselennia v Kirovohradskii oblasti za 2018-2019 roky [Analysis of the Infectious Morbidity of the Population in the Kirovohrad Region for 2018-2019]. URL: <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan/inshi-infekciyni-zakhvoryuvannya/infekciyna-zakhvoryuvanist-naselennya-ukraini> (in Ukrainian).

3. Analiz infektsiinoi zakhvoriuvanosti naselennia v Kirovohradskii oblasti za 2019-2020 roky [Analysis of the Infectious Morbidity of the Population in the Kirovohrad Region for 2019-2020]. URL: <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan/inshi-infekciyni-zakhvoryuvannya/infekciyna-zakhvoryuvanist-naselennya-ukraini> (in Ukrainian).

4. Varenko V.M. Informatsiino-analitychna diialnist: navchalnyi posibnyk. [Information and Analytical Activity: Study Guide]. Kyiv; 2014: 417 p. (in Ukrainian).

5. Vyrovyy S.V. Informatsiino-analitychne zabezpechennia diialnosti orhaniv derzhavnoi vlady ta mistsevoho samovriaduvannia. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia: zbirnyk naukovykh prats. Lvivskiy rehionalnyi instytut derzhavnoho upravlinnia Nationalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy* [Information and Analytical Support for the Activities of state Authorities and Local Self-Government. Effectiveness of Public Administration: A Collection of Scientific Papers. Lviv Regional Institute for Public Administration of the National Academy of

Public Administration under the President of Ukraine]. Lviv; 2014; 39: 201-206 (in Ukrainian).

6. Gantsiuk T.D. Informatsiino-analitychne zabezpechennia diialnosti orhaniv publichnoi vlady v Ukraini: dzhereloznavchyi analiz dyskursnoho polia. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok* [Information and Analytical Support for the Activities of Public Authorities in Ukraine: Source-Based Analysis of the Discourse Field. Public Administration: Improvement and Development]. 2018; 8. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1> (in Ukrainian).

7. Ekolohichniy monitoring dovkillia [Ecological Monitoring of the Environment] URL: <https://mepr.gov.ua/content/ekologichniy-monitoring-dovkillya.html> (in Ukrainian).

8. Sarychev Yu.O. Analiz pidkhodiv shchodo vyznachennia suchasnoi roli ta mistsia informatsiinoho zabezpechennia v systemi derzhavnoho upravlinnia [Analysis of Approaches to Determining the Modern Role and Place of Information Provision in the State Administration System]. *Bulletin of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine*. 2016; 3 (82): 138-143 (in Ukrainian).

9. Sarychev Yu.O. Informatsiino-analitychne zabezpechennia yak vyd informatsiinoho zabezpechennia v systemi derzhavnoho upravlinnia [Information and Analytical Support as a Type of Information Support in the State Administration System]. *Bulletin of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine*. 2017; 3: 120-126. URL: <http://visnyk.academy.gov.ua/pages/dop/72/files/d59ffb4a-0cee-479e-b085-b6037efd22d1.pdf> (in Ukrainian).

Надійшло до редакції 02.06.2022